

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2005 vp

**Valtioneuvoston selvitys: Globalisaation
hallinta ja Suomi**

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on 12 päivänä toukokuuta 2005 saanut valtioneuvostolta perustuslain 97 §:n 1 momentin nojalla selvityksen globalisaatiosta; Globalisaation hallinta ja Suomi (UTP 17/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja
- ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paula Lehtomäki
- valtiovarainministeri Antti Kalliomäki
- osastopäällikkö Hannu Kyröläinen, ulkoasiainneuvos Marjatta Rasi, kehitysyhteistyöneuvos Eeva-Liisa Myllymäki, erityisavustaja Satu Mäki ja erityisavustaja Folke Sundman, ulkoasiainministeriö
- valtiosihteeri Pertti Rauhio, ylijohtaja Anne Brunila ja neuvotteleva virkamies Markku Pulli, valtiovarainministeriö
- kansliapäällikkö Jarmo Viinanen, tasavallan presidentin kanslia
- pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki
- puheenjohtaja Gunvor Kronman, kehityspoliittinen toimikunta
- pääjohtaja Raimo Väyrynen, Suomen Akatemia
- johtaja Tapani Vaahtoranta, Ulkopoliittinen instituutti

- johtaja Risto E.J. Penttilä, Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA
- kv. talouden erikoistutkija Paavo Suni, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- hallituksen puheenjohtaja Sirpa Pietikäinen, Suomen YK-liitto
- Research Fellow, Dr Amelia U. Santos-Paulino, World Institute for Development Economics Research (WIDER)
- kehityspoliittinen sihteeri Matti Hautsalo, Kehitysyhteistyön palvelukeskus KEPA ry
- toiminnanjohtaja Frank Johansson, Amnesty International, Suomen osasto
- tutkija Marko Ulvila, Network Institute for Global Democracy
- pääjohtaja Lasse Kurkilahti, Kemira
- valtioneuvos Harri Holkeri
- professori Pertti Haaparanta
- professori Martti Koskeniemi
- diplomiekonomi Elisabeth Rehn.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) Suomen osasto ry ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK.

Viitetiedot

Ulkoasiainvaliokunta on saanut lausunnon ympäristövaliokunnalta (YmVL 21/2005 vp), joka on otettu tämän lausunnon liitteeksi.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta pyysi 5.10.2000 valtioneuvostolta perustuslain 97 §:n 1 momentin nojalla selvityksen Suomen poliittisista linjauksista globalisaation hallintaan liittyvissä kysymyksissä. Selvityspyynnössään valiokunta totesi, että globalisaatioon liittyvät kysymykset ovat keskeisesti esillä kansainvälisillä foorumeilla ja että eduskunta on tarpeen kykeä Suomen globalisaatiota koskevaan poliittiseen keskusteluun.

Vastaten ulkoasiainvaliokunnan pyyntöön ulkoasiainministeriö antoi eduskunnalle 19.6.2001 selvityksen "Globalisaation hallinta ja Suomi — Ulkoasiainministeriön eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle antama selvitys Suomen poliittisista linjauksista globalisaation hallintaan liittyvissä kysymyksissä" (UTP 12/2001 vp).

Selvityksen johdosta antamassaan lausunnossa (UaVL 7/2001 vp) ulkoasiainvaliokunta totesi mm., että selvityksen johtopäätökset jäivät yleiselle tasolle, ja pyysi, että valtioneuvosto laatii toiminnalliset sektorikohtaiset linjaukset, niin että ne muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden globalisaation hallinnan edistämiseksi ja Suomen kansainvälisen roolin vahvistamiseksi tällä alueella. Lisäksi valiokunta pyysi, että Suomen toimintalinjojen terävöittämiseksi globalisaation hallinnassa valtioneuvosto valmistelee eduskunnalle syksyyn 2002 mennessä jatkoselvityksen, jossa käsitellään kokonaisvaltaisesti Suomen poliittisia ja taloudellisia päämääriä ja niiden toteuttamista globalisaation hallinnassa.

Ulkoasiainministeriö valmisteli globaalihallinnon jatkohaasteita koskevan muistion Dohan kauppaministerikokouksen, Monterreyn kehitysrahoituskonferenssin ja Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen tuloksista. Ulkoasiainministeri Tuomioja esitteli muistion ulkoasiainvaliokunnalle 17.1.2003. Hän totesi, että ulkoasiainvaliokunnan pyytämä kokonaisvaltainen jatkoselvitys laaja-alaisuutensa vuok-

si sisällytetään seuraavan hallituksen tavoitteeksi.

Kokonaisvaltaista Suomen globalisaatiopoliittikkaa hahmotettaessa on tämä selvitys osa valtioneuvoston kanslian laatiman suomalaisen työn ja tuotannon menestystekijöitä maailmantalouden murroksessa käsittelevän "Suomi maailmantaloudessa" -selvityksen, kauppa- ja teollisuusministeriön laatiman kilpailukykyraportin 2003/2004 ja työministeriön laatiman työelämäpoliittisen selonteon muodostamaa kokonaisuutta.

Valtioneuvostossa on valmisteltu myös tulevaisuusselonteko, jossa käsitellään Suomen väestökehitystä, väestöpolitiikkaa ja varautumista ikärakenteen muutokseen. Samoin valtioneuvostossa valmistellaan maahanmuuttopoliittista ohjelmaa, joka liittyy sekä globalisaatioon että väestökehitykseen.

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko, ihmisoikeuspoliittinen selonteko ja kehityspoliittinen ohjelma sekä hallitusohjelmaan sisältyvä sisäisen turvallisuuden ohjelma sisältävät tämän selvityksen ohella hallituksen linjauksia globaalin kehityksen haasteisiin.

Nämä selvitykset yhdessä hahmottavat johdonmukaista kansallista globalisaatiostrategiaa, jolla hallitus pyrkii vahvistamaan Suomen mahdollisuuksia selviytyä kiihtyvän globalisaation maailmassa ja vahvistamaan Suomen vaikutusmahdollisuuksia globalisaatiota koskevissa kansainvälisissä keskusteluissa. Kansainvälistä keskustelua on vahvasti virittänyt Kansainvälisen työjärjestön (ILO) globalisaation sosiaalista ulottuvuutta käsitellyt maailmankomissio, jonka rinnakkaispuheenjohtajana toimi tasavallan presidentti Tarja Halonen. Komission peruskäsi-
kemys siitä, että globalisaatioon voidaan vaikuttaa, on yhdenmukainen hallituksen näkemyksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

1. Yleistä

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta pyysi 5.10.2000 valtioneuvostolta perustuslain 97 §:n 1 momentin nojalla selvityksen hallituksen linjauksista globalisaation hallintaan liittyvissä kysymyksissä. Ulkoasiainvaliokunta totesi selvityksen johdosta antamassaan lausunnossa (UaVL 7/2001 vp) mm., että selvityksen johtopäätökset jäivät yleiselle tasolle, ja pyysi hallitusta valmistelemaan kokonaisvaltaisen ja johdonmukaisen linjapaperin globalisaation kansainvälisen hallinnan edistämiseksi ja Suomen kansainvälisen roolin vahvistamiseksi tällä alueella.

Käsiteltävänä oleva selvitys on hallituksen mukaan osa jo aiemmin laadittuja selvityksiä: "Suomi maailmantaloudessa", kauppa- ja teollisuusministeriön kilpailukykyraportti 2003/2004, työministeriön työelämäpoliittinen selonteko ja tulevaisuusselonteko. Valtioneuvostossa valmistellaan parhaillaan maahanmuuttopoliittista ohjelmaa.

Selvityksen mukaan valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko, ihmisoikeuspoliittinen selonteko ja kehityspoliittinen ohjelma sekä hallitusohjelmaan sisältyvä sisäisen turvallisuuden ohjelma sisältävät tämän selvityksen ohella hallituksen linjauksia globaalin kehityksen haasteisiin. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä näistä selonteista antamiinsa kantoihin (UaVL 4/2004 vp, UaVM 12/2004 vp, UaVL 3/2004 vp ja UaVM 2/2005 vp).

Valiokunta toteaa, että käsiteltävänä oleva selvitys on erittäin kattava ja pitää sisällään hallituksen tavoitteet globalisaation hallinnasta sekä institutionaalisten että politiikkalohkojen osalta. Suomen yleiset tavoitteet ovat valiokunnan mielestä oikean suuntaisia, eikä niihin sinälleen ole huomautettavaa.

Valiokunta pitää kuitenkin selvityksen merkittävänä puutteena, että esitetyt tavoitteet ovat hyvin yleisellä tasolla ja joitakin ristiriitaisia ai-

heita ei ole käsitelty lainkaan. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella voidaan todeta, että selvityksen laadinnalle ei asetettu riittävän korkeaa poliittista tavoitetasoa, jotta esitettyjä tavoitteita olisi voitu konkretisoida. Selvitys on enemmänkin kooste olemassa olevista linjauksista. Selvityksessä ei ole kyetty priorisoimaan Suomen tavoitteita. On selvää, että näin kattavan ja osin kuvailevan esityksen toiminnallistaminen olisi vaatinut myös selkeät prioriteettialueet ja Suomen keskeiset toimintamuodot. Linjausten osalta valiokunta jäi kaipaamaan hallituksen aloitteellisuutta ja toimintaesityksiä.

Selvityksessä todetaan, että eri politiikkalohkojen toimintaa tulee johdonmukaistaa tai vähintään välttää heikentämästä yhden politiikkalohkon toimilla toisen saavutuksia. Valiokunta yhtyy tähän näkemykseen ja pitää tärkeänä, että poliittisen tason yhteistyömenetelmiä kehitetään edelleen.

Valiokunta katsoo, että nykyisellään selvitys ei muodosta strategiaa, joka olisi käyttökelpoinen väline Suomen toiminnan johdonmukaistamiseksi ja terävöittämiseksi käytännön tasolla. Selvitys pitää sisällään myös muutamia epäjohdonmukaisuuksia esim. toimijoiden osalta — EU:n roolia korostetaan yleisellä tasolla, mutta unionin mahdollista roolia esimerkiksi Helsinki-prosessissa ei ole huomioitu. Toisaalta selvityksessä käsitellään kansainvälisen työjärjestön (ILO) globalisaation sosiaalista ulottuvuutta käsitelleen maailmankomission raporttia niin laajasti, että ILO:n rooli globalisaation hallinnassa korostuu suhteettomasti. ILO:n merkitys globalisaation hallinnassa on merkittävä, mutta se on järjestön toimialan vuoksi vääjäämättä rajallinen.

2. Lähtökohdista globalisaation hallintaan

Selvityksessä ei pyritä määrittelemään globalisaatiota. Selvityksen eri osissa on globalisaatiolle itse asiassa kuitenkin annettu erilainen merkitys, mikä on johtanut osin epäjohdonmukaisiin

päätelmiin. Globalisaatio ilmenee eri muodoissa eri politiikka-alueilla (esim. talous tai turvallisuus), ja tämä olisi valiokunnan mielestä tullut ottaa huomioon.

Saadun asiantuntijaselvityksen perusteella käyttökelpoisen ja strategisen asiakirjan laadinta olisi edellyttänyt, että lähtökohdaksi olisi otettu Suomen kannalta keskeiset globaalit ongelmat ja pyritty kartoittamaan Suomen mahdollisuudet vaikuttaa niihin. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella esimerkiksi ympäristö-, energia- ja terveyssektoreilla uhkakuvat ovat myös Suomen kannalta relevantteja ja toisaalta meillä voisi olla myös paljon annettavaa esimerkiksi teknologian kehittämisen kautta näille sektoreille. Näillä sektoreilla on vaikutusta myös laajan turvallisuuden vahvistamisessa, johon valiokunta on johdonmukaisesti kiinnittänyt huomiota. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvityksen mukaan toteuttaa tietoyhteiskunnan politiikkaohjelman, jolla on vaikutuksia niin kansallisesti kuin globaalisti.

Globalisaation hallinta edellyttää myönteistä kehitystä niin turvallisuuden, kehityksen kuin ihmisoikeuksien osalta. Näiden kolmen tekijän välttämättömyys ja keskinäinen vuorovaikutus on yksi keskeinen havainto myös YK:n pääsihteerin vuosittain kokoukselle laatimassa raportissa. Valiokunta pitää merkittävänä, että ihmisoikeudet on nostettu esille tasavertaisesti ja näkyvästi kansainväliselle poliittiselle agendalle.

Globalisaation hallinnalla pyritään lähtökohdaisesti etujen ja haittojen äärimmäisen epätasaisen jakautumisen estämiseen sekä yksilön turvallisuuden lisäämiseen. Valiokunta yhtyy hallituksen näkemykseen, että globalisaatioon voi ja pitää vaikuttaa. Valiokunta pitää sen vuoksi tärkeänä, että selvityksessä esitettyjen yleislinjausten lisäksi hallitus määrittelee tarkemmin ne toiminta-alueet ja keinot, joissa Suomella on keskeisimmät intressit ja toimintavalmiudet.

Valiokunta esittää, että eduskunta saa ennen Suomen EU-puheenjohtajuuskautta pääministerin ilmoituksen Suomen prioriteeteista globalisaation hallinnassa sekä EU:n roolin vahvistamisesta globalisaa-

tion hallinnassa — ottaen huomioon myös valiokunnan lausunnossa esittämät huomiot.

3. Hallinnan keinot

Valiokunta yhtyy hallituksen kantaan, että monenkeskeisesti sovitut säännöt ovat keskeisessä asemassa pyrittäessä minimoimaan globalisaation haittavaikutuksia. Valtioiden rinnalla kansainväliset järjestöt ja muut toimijatahot, kuten yritykset, luovat "pehmeää säännöstöä". Se voi joskus olla tehokkaampi ja nopeampi tapa edistää hyviä käytäntöjä kuin valtioiden väliset sopimukset. Valiokunta katsoo, että myös yritysten vastuu globalisaatiokehityksessä tulee nostaa selkeämmin esiin.

Myös kestävä kansallinen politiikka on ensisijaista globaalin hallinnan kannalta. Valtioiden sisäinen demokratiavaje ja huonosti toimivat, puutteelliset tai kokonaan puuttuvat kansalliset instituutiot johtavat usein myös ihmisoikeusloukkauksiin, taloudellisten voimavarojen tuhlaukseen ja vaatimattomiin koulutus- ja terveysinvestointeihin sekä ympäristönsuojelun laiminlyönteihin. Valiokunta yhtyy näkemykseen, että yleisesti ottaen hyvin hallitut maat, joiden sisäpolitiikassa otetaan huomioon toisten maiden tarpeet, ovat toimivampia yhteistyökumppaneita tasapuolisemman ja osallistuvamman globalisaatioprosessin toteuttamisessa.

Globalisaatiokritiikin mukaan talouden liberalisointiprosessissa ei ole riittävästi otettu huomioon heikoimmassa asemassa olevien maiden ja ihmisten sopeutumisvaikeuksia. Kritiikki on kohdistunut myös monenvälisiin järjestöihin. Kansainväliseen globaalihallintaan on toivottu voimakkaampaa parlamentaarista otetta sekä suurempaa avoimuutta kansalaisyhteiskunnan suuntaan.

Selvityksen mukaan on rohkaisevaa, että valmiudet yhteiseen vuoropuheluun ovat lisääntyneet. Tämä näkyy selvityksen mukaan em. ILO-komission kokoonpanosta ja sen käymistä keskusteluista. Vuoropuhelun voimistaminen on selvityksen mukaan keskeinen tavoite Helsinki-prosessissa. Valiokunta pitää vuoropuhelun vah-

vistamista tarpeellisena, mutta korostaa, että Suomen kannalta keskeiset toimijat — kuten EU — tulee pyrkiä sitouttamaan tällaisiin prosesseihin alusta pitäen.

Selvityksessä todetaan perustellusti, että monenvälisen sääntöpohjan luominen ja vahvistaminen on pienten maiden ja varsinkin pahimman syrjäytymisuhan alaisina olevien maiden etujen mukaista. Valiokunta kiinnitti huomiota jo edellisessä globalisaatiolausunnossaan siihen, että ei-muodollinen verkostoituminen, epäviralliset valtioryhmät ja erilaiset käytännösäännöt (code of conduct) ovat käytännössä lisääntyneet, ja korosti tähän liittyvää demokraattisen kontrollin puutetta. Käsiteltävänä olevassa selvityksessä ei tähän ongelmaan ole edelleenkaan kiinnitetty riittävästi huomiota.

4. Suomi ja globalisaatio

Suomi on ollut voittopuolisesti globalisaation hyötyjä. Selvityksen mukaan nyt tarvitaan kuitenkin sekä sopeutumista sisäisiin toimin että vaikuttamista ulkoiseen toimintaympäristöön. Valiokunta korostaa hyvinvointivaltion roolia globalisaation hallinnassa ja katsoo, että myös jatkossa hyvinvointivaltiota tulisi tarkastella pitkän tähtäimen taloudellisen menestymisen ehtona.

Hyvä kilpailukyky parantaa Suomen mahdollisuuksia osallistua globalisaation tarkoituksenmukaiseen hallintaan. Suomi maailmantaloudessa -selvityksen loppuraportti hahmottaa strategiaa, jolla Suomi sisäistä muutosvalmiutta parantamalla pystyy hyödyntämään globalisaation tuomat uudet mahdollisuudet ja torjumaan kove-nevaan kilpailuun liittyviä uhkia. Selvityksessä hahmoteltu strategia perustuu osaamisen vahvistamiseen, talouden ja yhteiskunnan avoimuuden lisäämiseen ja ennen kaikkea uudistumiseen. Kansainvälisen talouden tukirakenteiden kehittäminen — ja sen suunta — vaikuttaa tuntuvasti moniin Suomenkin kilpailukykyyn ja kilpailuolosuhteiden kannalta keskeisiin seikkoihin. Valiokunta ei tässä lausunnossa käsittele tarkemmin Suomen menestymisen ehtoja ottaen huomioon,

että käsiteltävänä oleva selvitys käsittelee ulkoista toimintaympäristöä.

Globalisaatioon on liittynyt sekä onnistumisia että epäonnistumisia toimivan talouden, sosiaalisen kehityksen ja demokratian kehittämisyhtymyksissä. Kehittyneet maat ovat kyenneet hyötymään globalisaatiosta ja vastaamaan sen haasteisiin. Myös monille nouseville talouksille, kuten Kiinalle ja Intialle, globalisaatio on tuottanut nopeaa taloudellista kasvua ja poliittista vaikutusvaltaa. Valiokunta korostaa, että globalisaation myötä valtioiden välinen ja sisäinen eriarvoisuus on kuitenkin lisääntynyt ja tämä on ongelma, jonka ratkaisuun Suomenkin tulee osallistua myös taloudellisin resurssein. Valiokunta yhtyy näkemykseen, että erityisesti vähiten kehittyneet maat tarvitsevat sisäistä talouskasvua tukevaa politiikkaa, vakautta, hyvää hallintoa, mutta myös ulkoista tukea ja markkinoille pääsyä hyödyntääkseen globalisaation myönteisiä vaikutuksia.

5. Kansainvälisen yhteistoimintajärjestelmän kehittäminen

Valtioiden välisten järjestöjen toiminta ja valtioiden väliset sopimukset ovat globalisaation keskeinen hallintakeino. Selvityksen mukaan yhteistyön tavoitteena on monenvälinen yhteistoimintajärjestelmä, johon kuuluvat järjestöt ovat edustavia, tehokkaita, vaikuttavia ja toimivat keskenään johdonmukaisesti yhteistyössä.

Globalisaation hallinnan kannalta kahdenvälisetkin ratkaisut saattavat olla merkittäviä, jos osapuolilla on riittävästi voimavaroja vaikuttaa globaaliin kehitykseen. Valiokunta on jo edellisessä lausunnossaan (UaVL 7/2001 vp) korostanut erityisesti keskeisten talousmahtien yhteenliittymän G 8:n merkitystä asioiden saamiseksi kansainvälisten järjestöjen käsittelyyn.

Valiokunta muistuttaa, että järjestöjen vahvuus on myös niiden edustavuudessa — näin on erityisesti YK:n osalta. Samalla on kuitenkin tunnustettava, että ellei YK:n uudistamisessa päästä vihdoin eteenpäin, on sen aseman heikkeneminen väistämätöntä globalisaation hallinnassa. Suomen tulee valiokunnan mielestä selkeyt-

tää omia prioriteettejaan YK:n uudistamisessa, jotta oma vaikuttavuutemme olisi tehokasta. Valiokunta katsoo, että hallituksen käytännön toiminnan — ja resurssien — keskeisenä painopisteenä tulisi olla ECOSOCin toiminnan vahvistaminen ja esitetyn rauhanrakennuskomission aikaansaaminen.

Euroopan unioni

Valiokunta yhtyy hallituksen kantaan, että Suomen kannalta keskeinen foorumi ja toimija globalisaation hallinnassa ja turvallisuushkiin vastaamisessa on Euroopan unioni. EU:n ulkoisen toiminnan vahvistaminen ja tehostaminen on keskeistä globalisaation hallinnan kannalta.

EU on maailmanlaajuinen vaikuttaja erityisesti kansainvälisessä kaupassa ja kehityspolitiikassa sekä ympäristö- ja ihmisoikeuspolitiikassa. Unionilla on siksi myös vastuu globalisaation hallintaan liittyvissä kysymyksissä.

Selvityksessä todetaan perustellusti, että vain kansalaisten luottamusta nauttiva unioni voi olla vahva vaikuttaja ulkosuhteissa ja muussa toiminnassa. Unionin perustuslaillisen sopimuksen hyväksymiseen liittyvät vaikeudet ovat osoitus siitä, että kansalaiset eivät koe unionin toimintaa itselleen merkittäväksi tai myönteiseksi. Globalisaation hallinnassa mielikuva unionista on monille juuri päinvastainen — unionin politiikan uskotaan vaikuttavan kielteisesti yksilön hyvinvointiin.

Globalisaation vaikutukset kohdistuvat EU:n jäsenmaihin eri tavoin, ja jäsenmaiden mahdollisuudet hyötyä globalisaatiosta ovat erilaisia. Unioni on kuitenkin edelleen taloudellisesti jäsentensä yhteisö suhteessa esimerkiksi Aasian kehittyviin talouksiin. Valiokunta pitää jatkossakin tärkeänä, että EU pyrkii maailman kilpailukykyisimmäksi ja elinvoimaisimmaksi tietoon perustuvaksi taloudeksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus toimii määrätietoisesti niin, että jäsenmaiden mahdollisuuksia hyötyä globalisaatiosta edistetään ja unionin toimintaa globalisaation oikeudenmukaisemmassa hallinnassa vahvistetaan ja toiminnan tavoitteita selkiytetään myös kansalaisille.

Yhdistyneet kansakunnat

YK:n vuosituhatjulistus muodostaa kootun näkemyksen rauhasta, turvallisuudesta ja kehityksestä. Vuosituhajulistus lähtee siitä, että globalisaatio tarjoaa suuria mahdollisuuksia, vaikka sen edut ja kustannukset ovat jakautuneet epätasaisesti. Keskeinen haaste on varmistua, että globalisaatiosta muodostuu positiivinen voima kaikille maailman ihmisille.

YK:n toiminta kehityksen edistämisessä on kiistaton. Valiokunta korostaa hallituksen tavoin vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteista (Millennium Development Goals) saavutettua yhteisymmärrystä ja niiden toteuttamisen tärkeyttä. Nämä tavoitteet tulee kuitenkin nähdä osana laajempaa kehitysapendaa, joka on hahmottunut viime aikojen suurten kehityskonferenssien yhteydessä.

Kehityksen puute on kuluvan vuosituhatjulistuksen merkittävimpiä uhkatekijöitä. Valiokunta korostaa, että vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteiden toimeenpano on keskeinen tekijä, jotta kehitysmaat pääsevät mukaan globalisaatiokehitykseen. Tavoitteen saavuttaminen vaatii yhtäältä kehitysmaiden sitoutumista hyvään hallintoon ja oikeusvaltioperiaatteisiin. Toisaalta se edellyttää, että kehittyneet maat lisäävät kehitysmäärärahoja. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella kehityspäämääriä ei saavuteta vuonna 2015, ellei niiden toimeenpanoa huomattavasti tehosteta. Valiokunta korostaa, että Suomen tulee kantaa oma vastuunsa, mikä edellyttää hallitukselta todellisia lisäponnisteluja, jotta 0,7 prosentin BKTL-osuus saavutettaisiin vuoteen 2010 mennessä.

Tarve uudistaa YK-järjestelmää tunnustetaan laajasti. Pääsihteeri esittää perustettavaksi pysyvän, neuvonantavan rauhanrakennuskomission, jossa pääsihteeri, turvallisuusneuvosto, ECOSOC, avunantajamaat, IMF ja Maailmanpankki voisivat toimia yhdessä kriisien käsittelyssä ja jälkihoidossa yhteistyössä kohdemaiden kanssa. Kuten edellä todetaan tämän uudistuksen — ja sen vaatiman resurssitarpeen — läpivieminen tulisi olla Suomen keskeinen painopiste samoin kuin YK:n talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) roolin vahvistaminen ja käytännönlähei-

sen yhteistyön edistäminen Bretton Woods -instituutioiden ja Maailman kauppajärjestön välillä. On tärkeää, että Suomen rajallisia henkilö- ja muita resursseja pyritään kohdentamaan tietyille sektoreille aloitteellisen toiminnan varmistamiseksi.

Valiokunta pitää ihmisoikeuksien ja tasa-arvokysymysten valtavirtaistamista kaikkeen YK-toimintaan edelleen hyvin ajankohtaisena. Naisien oikeuksien ja tasa-arvokysymysten tulee valiokunnan mielestä näkyä myös YK:n uudistamisessa ja tulevaisuuden nimityksissä. Suomen tulee osaltaan olla aloitteellinen näissä kysymyksissä.

Maailman kauppajärjestö

Globalisaatioselvityksessä todetaan Maailman kauppajärjestön WTO:n keskeinen asema sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän kehittämisessä ja kehityskysymyksissä. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy hallituksen kantaan WTO:n keskeisyydestä monenkeskisen, sitoviin sääntöihin perustuvan kauppajärjestelmän kehittämisessä ja toimeenpanossa.

Ulkoasiainvaliokunta viittaa valmisteilla olevaan kauppapoliittiseen linjaukseen ja palaa tarkemmin kauppapolitiikan linjauksiin tämän linjauksen käsittelyn yhteydessä. Valiokunta edellyttää, että kauppapolitiikan keskeisen kehityspoliittisen merkityksen takia linjauksessa käsitellään perusteellisesti myös kauppapolitiikan ja kehityspoliitiikan yhteyksiä ja johdonmukaisuutta.

6. Poliittikajohdonmukaisuus

Turvallisuus

Selvityksessä on todettu, että kansalliset, etniset ja uskonnolliset ristiriidat sekä ympäristöön, väestöliikkeisiin, huumausaineisiin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvät turvallisuusuhat sekä maailman voimavarojen epätasainen jakautuminen tulevat globalisaation nopeutessa selvemmin näkyviin ja niiden kansainvälinen ulottuvuus korostuu. Globalisaatio näkyy selvästi myös tarttuvien tautien nopeana leviämisenä. Ulkomailla tapahtuvat suuronnettomuudet siinä missä sotatoimet tai terrori-iskutkin voivat

saada aikaan äkillisen tarpeen suojella suomalaisia ulkomailla tai kotiuttaa heidät nopeasti ja turvallisesti. Globalisaatio on avannut uusia mahdollisuuksia terroristiryhmien ja -rikollisjärjestöjen verkostoitumiselle. Terroristiryhmien keskinäiset yhteydet, kansainväliset rahoitusvirrat ja logistinen tuki ovat lisääntyneet merkittävästi.

Valiokunta katsoo, että selvityksessä olisi tullut kautta linjan ja johdonmukaisemmin analysoida globalisaation aikaansaamaa keskinäisriippuvuutta ja sen vaikutusta turvallisuudelle, taloudelle ja kehitykselle. Keskinäisriippuvuus lisää eri toimijoiden merkitystä ja erityisesti pienten maiden haavoittuvuutta, mutta samalla se on keskeinen perusta ja velvoite maailmanlaajuiselle yhteistyölle. Valiokunta pitää tärkeänä, että keskinäisriippuvuuden aiheuttamaa vuorovaikutusta — niin myönteistä kuin kielteistä — arvioitaisiin avoimesti ja siten, että sen merkitys avautuisi myös kansalaisille. Mikäli tässä ei onnistuta, on vaara, että kansalaisten tuki kansainväliselle yhteistyölle — esim. EU:ssa tai YK:ssa — heikkenee, siitä huolimatta että tosiasiaassa kansainvälinen yhteistyö on keskeinen ja tehokas toimintamuoto globalisoituvassa maailmassa.

Kokonaisvaltainen turvallisuuspolitiikka edellyttää käytännön yhteistyötä ja johdonmukaisuutta eri politiikkalohkojen, kuten ulko-, turvallisuus-, kehitys-, kauppa-, ympäristö- ja ihmisoikeuspolitiikan välillä. Valiokunta on johdonmukaisesti korostanut erityisesti konfliktineston, siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan ja konfliktinjälkeisen jälleenrakennuksen sekä pakolaisuuden käsittelemistä jatkumona, jotta konfliktin eri vaiheissa on käytettävissä tilanteeseen parhaiten soveltuva keinovalikoima. Valiokunta pitää tärkeänä, että sekä siviili- että sotilaallisen kriisinhallinnan osalta kehitetään globaaleihin ongelmiin vastaamiseksi aiempaa nopeampaa ja joustavampaa toimintakykyä. Kokonaisvaltainen konfliktinesto ja kriisinhallinta vaatisi nykyistä huomattavasti parempaa johdonmukaisuutta ja selkeämpää työnjakoa eri järjestöjen vahvuudet huomioon ottaen. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU-YK-yhteistyön kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Turvallisuuteen ja ihmisten hyvinvointiin vaikuttavat ratkaisevasti ns. maailmanlaajuisiksi julkishyödykkeiksi nimetyt asiat, kuten puhdas ilma ja ympäristö, vakaus ja rauha, terveys, oikeudenmukaisuus ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus sekä toimiva kauppaympäristö. Selvityksessä olisi tullut tarkastella näiden julkishyödykkeiden asemaa — ja keskinäisriippuvuuden epäsymmetriaa — syvällisemmin. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella keskeiset globalisaation hallinnan kiistakysymykset näiden julkishyödykkeiden hoitamisesta pohjautuvat nimenomaan maiden erilaisiin prioriteetteihin ja lyhyen aikavälin kapeisiin kansallisiin intresseihin.

Oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien edistäminen

Valiokunta yhtyy hallituksen näkemykseen, että vahva oikeusvaltio ja hyvä hallinto ml. ihmisoikeuksien kunnioittaminen ovat edellytyksiä myös taloudellisen toimeliaisuuden vahvistumiselle. Ihmisoikeudet on nyt ensimmäistä kertaa tuotu YK:ssa tasavertaisina kehityksen ja turvallisuuden rinnalle haettaessa vastauksia hallittuun globalisaatioon. Valiokunta korostaakin, että ihmisoikeuksia ei tule globalisaation hallinnassa käsitellä alisteisina muille politiikkalohkoille.

Ihmisoikeuksien kannalta globalisaatio on sekä riski että uusia vaikutustapoja antava mahdollisuus. Globalisaation mukanaan tuoma varallisuus ja hyvinvointi on nostanut ihmisiä köyhyydestä, erityisesti Kiinassa ja Intiassa, ja parantanut vaurastuneen väestönosan taloudellisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia. Tiedonkulun nopeus ja avoimuus lisäävät demokratiakehityksen mahdollisuuksia ja tekevät ihmisoikeusrikkomusten salaamisen ja vähättelyn vaikeaksi. Tietoisuus loukkauksista on lisääntynyt, ja se auttaa niihin puuttumista.

Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kansallinen ja kansainvälinen verkottuminen on ihmisoikeuksien kannalta tärkeää. Hallituksen tavoitteena on perustellusti ihmisoikeustoimijoiden tukeminen ja kansalaisyhteiskunnan osallistumismahdollisuuksien parantaminen myös kansain-

välisellä tasolla, esimerkiksi YK:ssa. Valiokunta pitää esitettyä ihmisoikeusneuvostoa kannattavana uudistuksena ihmisoikeusloukkausten esille tuomiseksi. Valiokunta korostaa kuitenkin, että neuvoston perustamisen tavoite tulee olla sen toiminnan tosiasiallinen vaikuttavuus.

Naisten oikeuksien, naisiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyn ja sukupuolten tasa-arvon edistämisen myös päätöksenteossa tulee olla keskeisellä sijalla Suomen ihmisoikeuspolitiikassa sekä kehitysyhteistyössä. Naisten rooli on keskeinen niin kehityksen, turvallisuuden kuin ihmisoikeuksienkin edistämässä. Ottaen huomioon eri tahoilla vahvistuneet vanhoilliset näkemykset valiokunta katsoo, että Suomen tulisi painottaa näkyvämmiin — niin poliittisesti kuin kehitysyhteistyössä — tyttöjen koulutusta ja seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistämistä sekä naisten taloudellisia oikeuksia.

Globalisoitumisen keskeinen riski on eriarvoistuminen sekä maiden välillä että niiden sisällä. Globalisaation vauhdittama ihmisten liikkuminen pitää kielteisenä piirteenä sisällään lisääntyneen ihmiskaupan, joka loukkaa vakavasti erityisesti naisten ja lasten oikeuksia. Hallitukselta odotetaan aktiivisuutta sekä kansallisesti että kansainvälisesti tässä kysymyksessä.

Ilmastopolitiikka

Ilmastonmuutos on vakavin esimerkki ympäristöongelmien globalisoitumisesta. Myös ympäristövaliokunta on lausunnossaan (YmVL 21/2005 vp) perustellusti kiinnittänyt huomiota energia- ja ilmastokysymyksiin ja niiden seurausvaikutuksiin monimuotoisuuden häviämisessä. Viitaten tuoreeseen arktisten alueiden lämpenemistä koskeneeseen raporttiin (Arctic Climate Impact Assessment) valiokunta korostaa ilmastokysymysten merkitystä Suomelle. Ilmastonmuutoksen seurausvaikutusten kohdistuminen ei riipu siitä, missä määrin yksittäiset toimijat ovat vaikuttaneet ongelman syntyyn. Ongelma voidaan ratkaista vain globaalisti ja kaikkien yhteisin ponnistuksin. Maailmanlaajuiset ratkaisut ovat perusteltuja myös talouden näkökulmasta. Ilmastopolitiikan kehittäminen avaa

myös mahdollisuuksia, esimerkiksi vähäpäästöisten teknologioiden kehittäjille ja tuottajille.

Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella ilmastonmuutos, johon ilmastosi-
muksella ja Kioton pöytäkirjalla pyritään vaikut-
tamaan, vaatii konkreettisia lisätoimia ja yhteis-
työn tiivistämistä niin transatlanttisella akselilla
kuin Kiinan ja Intian kaltaisten nopeasti kehitty-
vien maiden kanssa. Kuten selvityksessä tode-
taan, ihmiskunnalla voi olla enintään muutama
vuosikymmen aikaa sopeuttaa ihmisen toimin-
not ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti
kestävään kehitykseen. Selvityksestä ei kuiten-
kaan käy ilmi, mikä on hallituksen vastaus näi-
hin haasteisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että
EU on aktiivinen Kioton jatkoa koskevien suun-
nitelmien ja neuvottelujen suhteen.

Kansainvälinen rahoitusarkkitehtuuri

Globalisaatioselvityksessä todetaan jonkinastei-
nen kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin reformi
tarpeelliseksi mm. voimistamalla kehitys-
maiden asemaa Maailmanpankissa ja kansainvä-
lisessä valuuttarahastossa. Selvityksen mukaan
vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä tuel-
lee kuitenkin huomioida seuraukset Suomen ase-
maan ja vaikutusmahdollisuuksiin. Hallitus to-
teaa tärkeäksi myös EU-maiden yhteistoimin-
nan kehittämisen kansainvälisissä rahoituslai-
toksissa ja rahoituslaitosten parlamentaarisen
valvonnan.

Ulkoasiainvaliokunta yhtyy hallituksen näke-
myksiin kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin
haasteista — mm. kansainvälisen rahoitusjärjes-
telmän vakauden lisääminen, kehitysmaiden vai-
kutushmahdollisuuksien kehittäminen ja EU-yhteis-
toiminnan tukevoittaminen — mutta toteaa
samalla, että näiden haasteiden edellyttämiä
muutoksia on vaikea toimeenpanna ilman val-
miutta merkittäviin institutionaaliin muutok-
siin eri kehitysrahoituslaitoksissa. Tässä mieles-
sä hallituksen kannassa todettu muutosten seu-
raamusten huomioiminen Suomen omassa ase-
massa ja vaikutusmahdollisuuksissa voidaan
nähdä varauksena, joka käytännössä estää mer-
kittävien uudistusten harkinnan.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että eri kehitys-
rahoituslaitosten päätöksentekomalli rakentuu
sille perustekijälle, että päätösvalta kuuluu vii-
me kädessä laitosten osakkaille eli rahoittajille.
Ulkoasiainvaliokunta pitää ymmärrettävänä, että
kehitysmaiden vaikutusmahdollisuuksien kehit-
täminen rakentuu lähtökohtaisesti tälle peruste-
kijälle ja vaikutusmahdollisuuksille löydetään
toisia tehokkaita kanavia kuin muuttamalla radi-
kaalisti laitosten määräysvaltaa.

Ulkoasiainvaliokunta pitää toivottavana, että
EU-maiden yhteistoiminta kehitysrahoituslai-
toksissa vahvistuu. Valtaosalla EU-maista on
yhteinen valuutta, ja EU-maiden kehityspolitiik-
kaa koordinoidaan tiiviisti. Globalisaatioselvi-
tyksessä todetaan, että EU on Suomen keskei-
nen väline globalisaatioon vaikuttamisessa ja
hallitus on johdonmukaisesti ajanut EU:n toi-
minnan tehostamista ulkosuhteissa. Tässä valos-
sa olisi loogista, että EU-maiden yhteistoimin-
taa kehitysrahoituslaitoksissa kehitetään niin,
että EU-maat ensinnäkin toimisivat yhtenäisesti
ja myös mahdollisuuksia yhteisistä äänestysryh-
mistä tutkittaisiin. Tällainen uudistus kehitysra-
hoituslaitoksissa antaisi samalla mahdollisuu-
den tarkastella kehitysrahoituslaitosten kehitys-
maajäsenten ryhmittymistä laitosten päätöksen-
tekorakenteissa niiden aseman vahvistamiseksi.

Ulkoasiainvaliokunta pitää kansainvälisten
rahoituslaitosten parlamentaarista valvontaa tär-
keänä, mutta korostaa, että parlamentaarisen
valvonnan tulee tapahtua ensisijaisesti kansallisen
parlamenttien kautta. Rahoituslaitosten yhtey-
dessä toimiviin parlamentaarisiiin elimiin tulee
ulkoasiainvaliokunnan mielestä suhtautua
lähtökohtaisesti pidättyvästi ja välttää uusien pe-
rustamista. Rahoituslaitosten yhteydessä toimi-
vat parlamentaariset elimet voivat korkeintaan
toimia keskustelun ja mielipiteenvaihdon tyys-
sijoina, eivät rahoituslaitosten parlamentaarisen
legitimiteetin vahvistajina.

Velkahelpotukset

Globalisaatioselvitys korostaa köyhien maiden
velkahelpotusten merkitystä keinona edistää ke-
hitystä. Selvityksestä ilmenee hallituksen tahto
mm. kiinnittää huomiota velkakysymykseen,

edistää kansainvälistä keskustelua kaikkein velkaisimpien köyhien maiden (HIPC) velkahelpotusohjelman toimeenpanosta ja osallistua kehitysmaiden velanhoito-ohjelmien tehokkaaseen ja nopeaan toteutukseen. Ainoana konkreettisena toimenpiteenä selvityksessä todetaan tässä yhteydessä globaaliloton toimeenpanoedellytysten tutkiminen maailman lottojärjestön piirissä.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että kehitysmaiden velkahelpotusten toteuttaminen on ottanut merkittävän askeleen G 8 -ryhmän velkahelpotusaloitteen myötä. Valiokunta pitää tärkeänä, että velkahelpotusten myötä köyhimpien maiden kehitykseen vapautuu konkreettisia varoja. Nyt saavutettu sinällään merkittävä kompromissi edellyttää, että Maailmanpankin tukea lisätään, niin että pankin velanantokyky ei heikkene. Tämän G 8 -aloitteen valossa hallituksen ottama kanta velkahelpotuksiin näyttää varsin varovaiselta ja valiokunta pitää toivottavana, että myös Suomen hallitus osallistuu entistä merkittävämmiin velkahelpotuksiin. Valiokunta toteaa, että velkahelpotuksiin osallistuminen on tehokas tapa osoittaa kehitysyhteistyöhön uusia resursseja. Valiokunta korostaa kestäväen kehityksen kannalta olevan olennaista, että velkahelpotukset on sidottu kehitystä tukevan talouspolitiikan noudattamiseen — ml. vuosituhattavoitteiden toimeenpano — helpotuksista hyötyvissä maissa.

Globalisaatioselvityksessä todetaan velkahelpotusten käsittelyn yhteydessä, että ulkomailla työskentelevien kehitysmaiden kansalaisten kotimaahansa toimittamilla maksulähetyksillä on merkittävä vaikutus kehityksen rahoituksessa. Viitaten tähän tosiseikkaan valiokunta toteaa, että saatujen asiantuntijaselvitysten perusteella valuutanvaihtovero saattaisi haitata näitä maksulähetyksiä. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että terrorismin torjunnassa keskeisessä rahanpesun estämisessä löydetäisiin keinoja, jotka eivät haittaa asianmukaisia maksulähetyksiä kehitysmaihin, kuten asiantuntijaselvitysten mukaan nyt on tapahtunut.

Kansainväliset veromuodot

Globalisaatioselvityksessä todetaan, että hallitus osallistuu rakentavasti uusia kansainvälisiä veromuotoja koskevaan kansainväliseen valmistelutyöhön. Selvityksestä ei kuitenkaan ilmene, mitä tämä valmistelutyö pitää konkreettisesti sisältään ja minkälaisia näkemyksiä hallituksella on kansainvälisten veromuotojen kehittämisestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että näitä veromuotoja selvitetään ja päädytään toiminnalliseen hallituksen yhteiseen kantaan. On tärkeää, että hallituksella on konkreettisia näkemyksiä veromuotojen kehittämisestä, koska mm. kansainvälisessä kehityskeskustelussa niitä käsitellään säännöllisesti.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kansainvälisten veromuotojen harkinta perustuu tarkkaan taloudelliseen analyysiin. Ollakseen tehokkaita veromuotojen pitää toimia globalisoituneen talouden pelisääntöjen ehdoilla. Valiokunta pitää perusteltuina niitä asiantuntijanäkemyksiä, joiden mukaan kansainvälisten veromuotojen tulisi kohdistua suoraan todettuihin kansainvälisiin ongelmiin sen sijaan, että verot toimitaisivat ainoastaan tulonhankinnan välineinä, kuten globaaliloton tapauksessa. Mahdollisten kansainvälisten veromuotojen olisi toimittava niin, että ne vaikuttaisivat suoraan taloudellisiin kannustimiin kansainvälisten haittojen välttämiseksi. Valiokunta toteaa — ottamatta tässä vaiheessa kantaa eri veromuotojen paremmuuteen — että kansainvälinen hiilidioksidivero on esimerkki verosta, joka kohdistuisi suoraan haitaksi todettuun toimintaan. Toisaalta valuutanvaihtovero on esimerkki verosta, joka saattaisi haitata kansainvälisten pääomamarkkinoiden tehokasta toimintaa tuomatta välttämättä verolla tavoiteltavia hyötyjä — eli valuuttakriisien ehkäiseminen.

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että hallitus arvioi ennakoluulottomasti innovatiivisia ratkaisuja kehitysmaiden ongelmiin. On olennaista, että nämä ratkaisut rakentuvat markkinoiden toiminnan ehdoilla ja ovat kannustimina kestäväälle kehitykselle. Esimerkkinä innovatiivisista ratkaisuista valiokunta toteaa mm. lääkepatenttien ostamisen ja niiden käyttöoikeuksien jakamisen kehityksmaille.

Ulkoasiainvaliokunta esittää, että hallitus selvittäisi tällä hallituskaudella kansainvälisten veromuotojen ja innovatiivisten kehitysratkaisujen etuja ja haittoja perusteellisesti ja muotoilisi selvitystyön perustalta yksityiskohtaisemman hallituksen kannan.

Pääomaliikkeet

Globalisaatioselvityksessä todetaan pääomaliikkeiden ja investointien myönteinen vaikutus kehitykselle kehitysmaissa. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy tähän näkemykseen ja korostaa selvityksessä ilmaistua kantaa, että kehityspolitiikalla on myötävaikutettava sellaisten olosuhteiden kehittymiseen kehitysmaissa, että nämä saavat tuotannollisia investointeja ja taloudelliselle kehitykselle olennaisia pääomia.

Helsinki-prosessi

Helsinki-prosessin tavoitteena on etsiä hallituksen, yrityssektorin ja kansalaisyhteiskunnan edustajien yhteistyön kautta käytännön ratkaisuja tärkeisiin globaaleihin ongelmiin. Erityistä huomiota on kiinnitetty inhimillisen turvallisuuden ongelmiin, kehityksen voimavarojen löytämiseen, ympäristöongelmien ratkaisuun ja demokratiavajeeseen kansainvälisessä päätöksenteossa. Prosessin ytimenä on eri tahojen edusta-

jista koostuva Helsinki-ryhmä, jota on tukenut kolme tutkimusryhmä.

Prosessin tuloksia arvioidaan syyskuussa 2005 Helsinki-konferenssissa, johon kutsutaan eri toimijatahojen edustajia käsittelemään konkreettisia ehdotuksia sekä luomaan kumppanuuksia ja toimeenpanoryhmittymiä. Valiokunta ottaa tarkemmin kantaa Helsinki-prosessiin vasta syyskuun kokouksen tulosten pohjalta.

Lausunto

Lausuntonaan ulkoasiainvaliokunta esittää,

että valtioneuvosto ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty,

että hallitus selvittäisi tällä hallituskaudella kansainvälisten veromuotojen ja innovatiivisten kehitysratkaisujen etuja ja haittoja perusteellisesti ja muotoilisi selvitystyön perustalta yksityiskohtaisemman hallituksen kannan ja

että eduskunta saa ennen Suomen EU-puheenjohtajuuskautta pääministerin ilmoituksen Suomen prioriteeteista globalisaation hallinnassa sekä EU:n roolin vahvistamisesta globalisaation hallinnassa — ottaen huomioon myös valiokunnan lausunnossa esittämät huomiot.

UaVL 7/2005 vp — UTP 17/2005 vp

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Eero Lankia /kesk
vpj.	Aulis Ranta-Muotio /kesk	Suvi Lindén /kok
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Petri Neittaanmäki /kesk
	Jouni Backman /sd	Aila Paloniemi /kesk
	Eva Biaudet /r	Maija Perho /kok
	Antero Kekkonen /sd	Jari Vilén /kok
	Katri Komi /kesk	Ben Zyskowitz /kok.

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi
valiokuntaneuvos Jukka Salovaara.